

MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

ROW/pn/ksk – 214-8/181 /08

KABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 13.01.09.
nr 230 podpis. *Borusewicz*

Warszawa, 12 stycznia 2009 r.

J. Giderek
SEKRETARIAT
Marszałek Senatu
wpłynęło dn. 14.01.09.
nr 233 podpis. *Mour*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 grudnia 2008 r., znak: BPS/DSK-043-1190/08, przy którym został przesłany tekst oświadczenia złożonego przez Pana senatora Grzegorza Wojciechowskiego w sprawie rent strukturalnych, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Podstawowe założenia, jak również zakres i cele działań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013) zostały określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005 r., str. 1). Natomiast warunki i tryb przyznawania rent strukturalnych zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Renty strukturalne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013* (Dz. U. Nr 109, poz. 750, z późn. zm.).

Głównym celem działania „Renty strukturalne” w latach 2007-2013, wyznaczonym przez rozporządzenie Rady (WE) 1698/2005, jest znaczna poprawa struktury agrarnej kraju oraz przyspieszenie wymiany pokoleniowej wśród osób prowadzących gospodarstwa rolne, a także poprawa rentowności i konkurencyjności gospodarstw poprzez ich przejmowanie przez osoby dobrze przygotowane do zawodu rolnika.

Poprawa struktury agrarnej kraju będzie możliwa w przypadku trwałego przekazywania gospodarstw rolnych o określonej powierzchni i po spełnieniu warunku dotyczącego wielkości docelowej gospodarstwa po powiększeniu.

Mając na uwadze powyższe założenia, jednym z wymogów, wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jaki powinien spełnić rolnik przekazujący gospodarstwo w zamian za rentę strukturalną, jest wymóg dotyczący przekazania wszystkich użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa, stanowiących własność wnioskodawcy, o łącznej powierzchni co najmniej 3 ha, z tym że w przypadku gospodarstw rolnych położonych w województwie małopolskim, podkarpackim, śląskim lub świętokrzyskim – co najmniej 1 ha. Ponieważ wymóg dotyczący posiadania minimum 3 ha użytków rolnych byłby trudny do spełnienia w ww. województwach Polski południowej, gdzie rozdrobnienie gospodarstw jest największe, dlatego też aby dać równą szansę do ubiegania się o renty strukturalne rolnikom w tych województwach, obniżono dla tych województw warunek dotyczący minimalnej powierzchni użytków rolnych wymaganej przy składaniu wniosku o rentę strukturalną.

Wystąpienie z wnioskiem o przyznanie renty strukturalnej, jak również zadeklarowanie przez osobę przejmującą gospodarstwo rolne chęci jego prowadzenia przez okres co najmniej 5 lat, jest indywidualną i samodzielną decyzją każdej z tych osób, które powinny rozważyć wszystkie aspekty takiej decyzji. Przekazanie gospodarstwa na przejęcie przez następcę wiąże się przede wszystkim z celem dotyczącym obniżenia wieku osób prowadzących działalność rolniczą. Pozostałe możliwości przekazania gospodarstwa w zamian za rentę strukturalną wiążą się z celem dotyczącym poprawy struktury agrarnej gospodarstw.

Wspomniany w piśmie art. 22 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) 1698/2005 stanowi, iż wsparcia na podejmowanie działalności przez młodych rolników udziela się osobom, które:

- a) mają mniej niż 40 lat oraz po raz pierwszy podejmują działalność w gospodarstwie rolnym jako kierujący gospodarstwem;
- b) posiadają odpowiednie umiejętności i kwalifikacje zawodowe;
- c) przedkładają plan biznesowy dotyczący rozwoju ich działalności rolniczej.

Zgodnie z art. 23 ust. 3 lit. a ww. rozporządzenia Rady (WE) 1698/2005 przejmujący (jako następca) gospodarstwo rolne od osoby ubiegającej się o rentę strukturalną powinien spełnić ww. warunki, co znajduje odzwierciedlenie w § 7 *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Renty strukturalne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.*

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jednoznacznie określono, że z prawa do renty strukturalnej mogą skorzystać osoby, które nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty. Osoba ubiegająca się o rentę strukturalną powinna prowadzić nieprzerwanie działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym **w okresie co najmniej 10 lat** bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku o rentę strukturalną (wynika to z art. 23 ust. 2 lit. c rozporządzenia Rady (WE) 1698/2005 i **w tym okresie** podlegać ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, przez okres co najmniej 5 lat oraz w dniu składania wniosku o rentę strukturalną. Intencją prawodawcy jest, aby w okresie 10 lat przed dniem złożenia wniosku o przyznanie renty strukturalnej producent rolny przez co najmniej 5 lat podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu określonymu w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Renty strukturalne są przeznaczone dla osób, dla których praca w gospodarstwie rolnym stanowiła główne źródło utrzymania. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników realizowanemu przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stanowi dowód prowadzenia działalności rolniczej, co jest jednym z warunków określonych w ww. rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż rozumiejąc uwarunkowania wsi polskiej, wprowadzono przepis wprowadzający wymóg, iż w okresie 10-letniego okresu prowadzenia działalności rolniczej, rolnik powinien podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników przez co najmniej 5 lat, z czego wynika, że w pozostałym okresie może podlegać ubezpieczeniu społecznemu w systemie powszechnym, prowadząc jednocześnie działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym. Warunek nieprzerwanego prowadzenia działalności rolniczej w okresie 10 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o rentę strukturalną spełniają między innymi te osoby, które pobierając rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy cały czas były posiadaczami gospodarstwa rolnego. Warunku tego nie spełniają natomiast ci rolnicy, którzy w tym okresie nie byli na stałe lub okresowo posiadaczami gospodarstwa rolnego, tzn. wydzierżawili całe posiadane gospodarstwo lub przekazali je w sposób trwały.

Odnosząc się do art. 47 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), należy zauważyć, iż kategorie siły wyższej lub wyjątkowe okoliczności (np. śmierć beneficjenta czy długotrwała niezdolność do wykonywania zawodu), skierowane są do beneficjentów działań PROW. Beneficjentem jest wnioskodawca, któremu zostało już udzielone wsparcie, a nie potencjalny beneficjent danego działania. Również ten

wspólnotowy przepis ma odzwierciedlenie w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a przykładem jest § 10 rozporządzenia, który stanowi, iż małżonkowi uprawnionego do renty strukturalnej, w razie śmierci tego uprawnionego, przyznaje się rentę strukturalną. Ponadto zgodnie z brzmieniem art. 47 rozporządzenia Komisji (WE) 1974/2006 „państwa członkowskie mogą uznać” ww. kategorii siły wyższej, a więc nie jest to obligatoryjne.

Renty strukturalne są świadczeniem odmiennym od świadczeń emerytalno-rentowych przyznawanych na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Świadczenia emerytalno-rentowe są podstawowym rozwiązaniem w tej dziedzinie, natomiast renty strukturalne stanowią szczególny rodzaj pomocy finansowej, o którą mogą ubiegać się osoby spełniające określone warunki. W sytuacji, gdy rolnik nie spełnia warunków niezbędnych do uzyskania renty strukturalnej, zachowuje on prawo do zabezpieczenia społecznego na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, dlatego też nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, iż przepisy dotyczące rent strukturalnych wprowadzają ograniczenie w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

W kwestii dotyczącej robotnika rolnego, należy zauważyć, że państwa członkowskie mogą (nie jest to obligatoryjne) przyjąć wszystkie rozwiązania zaproponowane rozporządzeniem Rady (WE) 1698/2005, ale również mogą przyjąć tylko te rozwiązania, które uznają za najbardziej potrzebne dla danego państwa. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, na których koncentrowane są działania państwa. Działanie „Renty strukturalne” skierowane jest głównie do osób prowadzących małe, rodzinne gospodarstwa rolne, gdyż takich gospodarstw w Polsce jest najwięcej, w których zazwyczaj nie funkcjonuje instytucja robotnika rolnego. Głównym celem działania jest dążenie do likwidowania małych, nierentownych gospodarstw rolnych poprzez ich przejmowanie przez młodsze osoby lub na powiększenie innych gospodarstw, natomiast nie jest skierowane do dużych dobrze prosperujących gospodarstw rolnych, gdzie instytucja robotnika rolnego może istnieć.

Należy również zauważyć, iż pula środków dostępna w ramach PROW 2007-2013 na działanie „Renty strukturalne” wynosi 2 187 600 000 euro. Liczba beneficjentów z okresu 2004-2006 wynosi 53 100. Przy założeniu uśrednionej wysokości renty strukturalnej zobowiązania wynikające z PROW 2004-2006 przeniesione w ciężar budżetu PROW 2007-2013 wyniosą 1 480 mln euro. Oznacza to, że dla beneficjentów okresu 2007-2013 założono alokacje na poziomie 707,6 mln euro. Jak wynika z powyższego, pula środków na działanie

„Renty strukturalne” jest znacznie niższa niż zakładano, dlatego też przy tworzeniu PROW należało skoncentrować się na rozwiązaniach, które przyspieszą założone cele, m.in. poprawę struktury agrarnej kraju.

Odnosząc się do kwestii osiągnięcia celów działania „Renty strukturalne” objętego Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 (PROW 2004-2006), należy zauważyć, iż nabór wniosków w ramach niniejszego działania w latach 2004-2006 rozpoczął się 1 sierpnia 2004 r. i został zakończony 31 lipca 2006 r.

Do dnia 31 grudnia 2007 r. w ramach działania „Renty strukturalne” przekazano 53 644 gospodarstw, w tym na powiększenia innych gospodarstw przekazano 28 516 gospodarstw (295 290,99 ha powierzchni UR). Należy zwrócić uwagę, iż pomimo wymogu przekazania gospodarstwa o powierzchni co najmniej 1 ha UR, średnia powierzchnia przekazanego gospodarstwa w skali kraju wyniosła 10,35 ha i zróżnicowana była w zależności od regionu. Największe gospodarstwa przekazywane były w województwie warmińsko-mazurskim (średnio 16,66 ha) i w województwie zachodniopomorskim (średnio 15,42 ha), natomiast najmniejsze w województwie małopolskim (4,35 ha) i w województwie podkarpackim (4,83 ha).

Również w latach 2007-2013 wstępne wyniki danych monitoringowych wskazują, że powyższe założenia dla działania korzystnie wpływają na wielkość przekazywanych gospodarstw rolnych. Wg ARiMR na powiększenie gospodarstw rolnych przekazano do tej pory 3738 gospodarstw rolnych, co stanowi 32 656,96 ha UR. Średnia powierzchnia przekazanego gospodarstwa wynosi 11,25 ha.

Zasady dotyczące korzystania z działań wdrażanych przez kraj członkowski wraz z przewidywanym budżetem przeznaczonym na ich realizację w latach 2007-2013 są opisane w dokumencie programowym – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013. Warunki zawarte w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wynikają z Programu. W związku z tym, aby Polska uzyskała dofinansowanie do działania „Renty strukturalne”, rozwiązania określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie mogły być sprzeczne z rozporządzeniem Rady (WE) 1698/2005 oraz z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Reasumując, należy stwierdzić, iż w obecnym okresie programowania nie jest możliwe uwzględnienie przedmiotowych uwag poprzez dokonanie zmiany w Programie, z uwagi na warunki określone w art. 23 ust. 3 lit. b rozporządzenia Rady (WE) 1698/2005, a proponowane zmiany ewentualnie będzie można wziąć pod uwagę dopiero w następnym okresie programowania, obejmującym lata 2014-2020, o ile w przyszłym okresie

